

**Gemeente
Rotterdam**

Het Park, Centrum

Quickscan Ecologie in het kader van de
Omgevingswet

Aan

Van

Kwaliteitscontrole

Datum

19 april 2024

Versie

V1

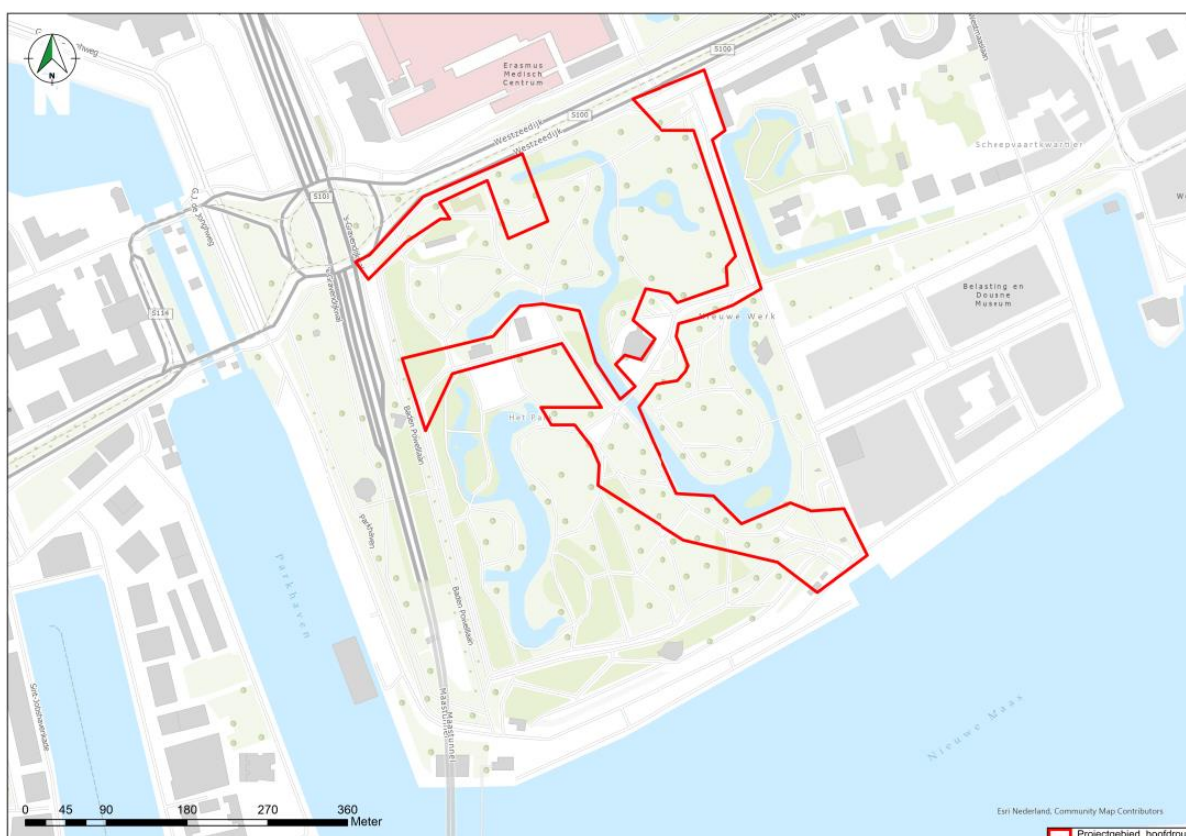
Inhoudsopgave

1	Locatie en voorgenomen werkzaamheden	3
2	Conclusies en adviezen	8
2.1	Conclusies	8
2.2	Specifieke zorgplicht	10
2.3	Ecologische kansen	11
3	Werkwijze	13
3.1	Doel van deze rapportage	13
3.2	Aanpak	13
3.3	Specifieke zorgplicht – Rode Lijst-soorten	14
4	Bureaustudie	15
4.1	Eerder uitgevoerd onderzoek	15
4.2	Natuurdata	15
4.3	Natura 2000-gebieden	17
4.4	Natuurnetwerk Nederland	17
4.5	Biodiversiteitskader	18
5	Resultaten	19
5.1	Flora	20
5.2	Vogels	20
5.2.1	Vogels met jaarrond beschermde nesten	20
5.2.2	Algemene broedvogels	23
5.3	Grondgebonden zoogdieren	24
5.4	Vleermuizen	25
5.5	Amfibieën	27
5.6	Reptielen	27
5.7	Vissen	28
5.8	Ongewervelden	28
5.9	Rode Lijst-soorten	29
5.10	Exoten	30
	Gebruikte bronnen en literatuur	31
	Bijlage 1: Duiding Wet- en regelgeving Omgevingswet	32
	Bijlage 2 – te rooien bomen (rood omcirkeld)	39

1 Locatie en voorgenomen werkzaamheden

Het projectgebied betreft een deel van het stadspark 'Het Park' gelegen in het Scheepvaartkwartier in het centrum van Rotterdam. De gemeente Rotterdam is voornemens om een gedeelte van het park te herinrichten (figuur 1). De scope van de werkzaamheden betreft de zogeheten hoofdroute van Het Park. Enkele delen zijn op een eerder moment al heringericht. Het uitgangspunt is om Het Park meer terug te brengen naar de oorspronkelijke stijl van ontwerper Zocher en tevens de kwaliteit te verbeteren.

Figuur 1. Ligging van het projectgebied (bron: Esri Nederland).

Figuur 2 toont een luchtfoto van het projectgebied. Het Park bestaat uit twee slingerende waterpartijen, grasvelden (ligweides), struiken, plantvakken, stukjes bos, groepjes bomen en solitaire bomen. Daarnaast wordt Het Park doorkruist door verschillende paden – waaronder de uit asfalt bestaande paden van de zogeheten hoofdroute.

Ten westen is de Parkhaven gelegen, waar tevens de Euromast staat. Aan de oostzijde bevinden zich historische tuin Schoonoord en enkele woonblokken. Ten noordoosten van Het Park bevindt zich een ander stadspark, namelijk het Museumpark. De wijde omgeving bestaat verder uit stedelijke wijken en de Rotterdamse binnenstad.

Figuur 2. Luchtfoto van het projectgebied (bron: Esri Nederland).

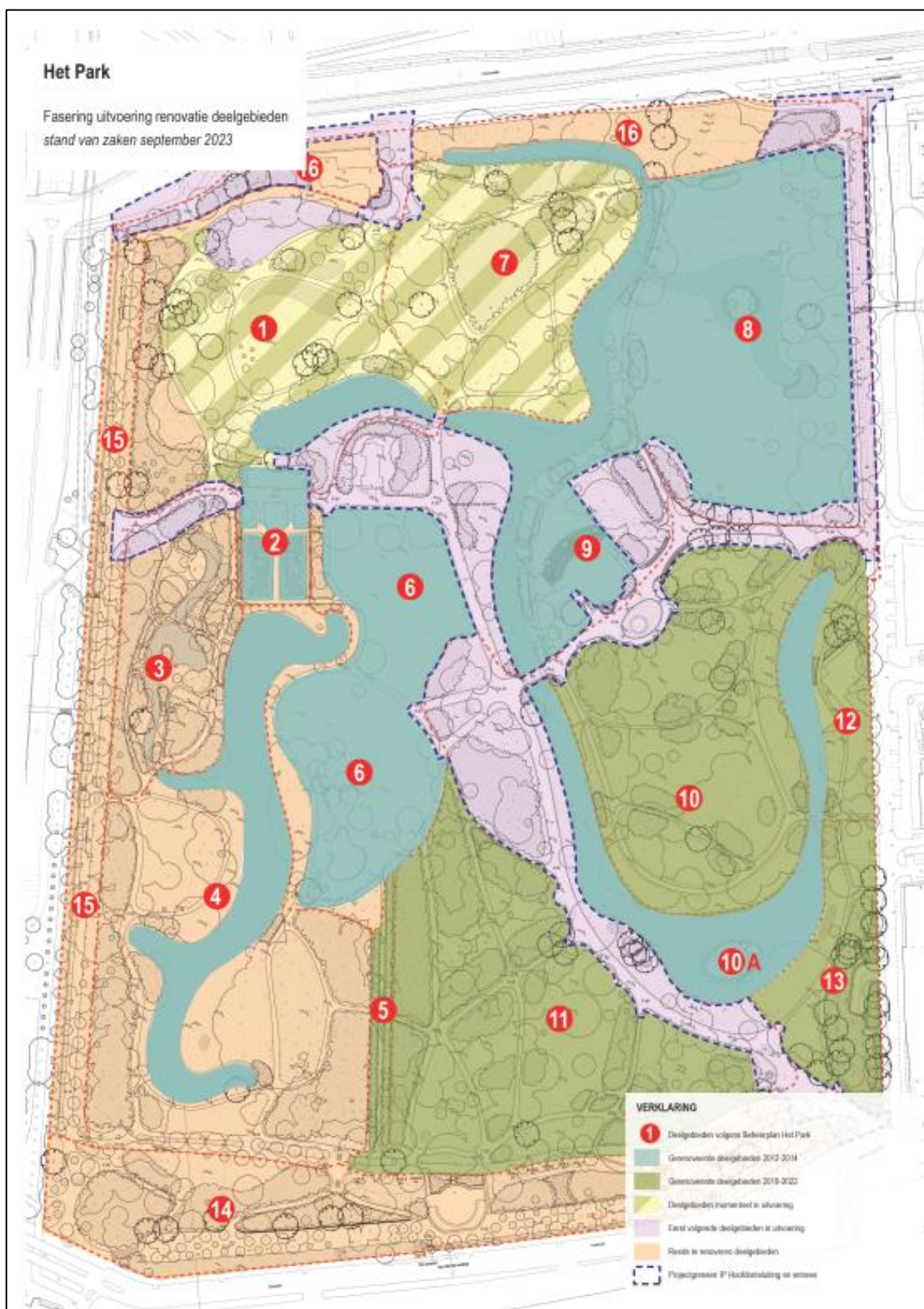
Het voornemen van gemeente Rotterdam is om de hoofdroute te herinrichten. Concreet betekent dat de volgende werkzaamheden worden uitgevoerd:

- Het omvormen van asfalt naar halfverharding;
- Het vervangen of nieuw aanleggen van verschillende plantvakken;
- Het rooien van enkele bomen;
- Het herprofileren van een deel van de oever;
- Het opvullen van enkele kuilen die zijn ontstaan in grasvelden;
- Het verplaatsen van enkele lichtmasten (enkele meters);

Figuur 3 geeft een overzicht van het projectgebied en naastgelegen deelgebieden die reeds zijn gerenoveerd of nog gerenoveerd moeten worden in de toekomst. Volgens de planning starten de werkzaamheden in het najaar van 2024. Op het moment van schrijven is de planning echter nog onzeker en kan het zijn dat de werkzaamheden pas in 2025 starten.

In het kader van de Omgevingswet (Ow) is het noodzakelijk om de effecten van bovengenoemde werkzaamheden in kaart te brengen. Voorliggende quickscan ecologie voorziet in deze noodzaak.

De figuren 4 t/m 11 tonen een overzicht van het projectgebied middels foto's die tijdens het veldbezoek door een ecooloog van Gemeente Rotterdam zijn gemaakt.

Figuur 3. Projectgebied hoofdroute (paars), reeds gerenoveerde delen (groen) en delen die in de toekomst mogelijk worden gerenoveerd (lichtrood). Deelgebieden zijn genummerd.

Figuur 4. Waterpartij in zuidoosthoek van Het Park. Kijkrichting: noord.

Figuur 5. Dennen met reigerkolonie. Kijkrichting: noord.

Figuur 6. Grasveld met enkele onregelmatigheden in profiel. Kijkrichting: west.

Figuur 7. Smalle zone van oostelijke waterpartij. Kijkrichting: noordoost.

Figuur 8. Horecavoorziening 'Harbour club'. Kijkrichting: oost.

Figuur 9. Plant/heestervak. Kijkrichting: oost.

Figuur 10. Horecagelegenheid 'Parqiet' gesitueerd in het Koetshuys. Kijkrichting: noordoost

Figuur 11. Uitzicht vanaf Dudok in het Park. Kijkrichting: zuid

2 Conclusies en adviezen

Na het uitvoeren van de bureaustudie en het locatiebezoek zijn de waarnemingen geïnterpreteerd. Deze onderdelen zijn te lezen in het voorliggende rapport. Onderstaande conclusies en adviezen zijn hierop gebaseerd en getoetst aan de huidige wet- en regelgeving (Bijlage 1).

De quickscan is in principe maximaal drie jaar geldig vanaf de opleverdatum. Neem contact op met de ecooloog bij wijzigingen in de werkzaamheden en/of planning. Deze wijzigingen kunnen invloed hebben op de geldigheid van het rapport en op de conclusies.

2.1 Conclusies

Tabel 1 geeft aan welke beschermde gebieden aanwezig zijn en of effecten worden verwacht. Eventuele vervolgstappen zijn benoemd.

Tabel 1. Conclusies en benodigde vervolgstappen met betrekking tot beschermde gebieden.

Beschermd gebied	Afstand tot onderzoeksgebied	Verwacht effect?
NNN	± 3 km tot dichtstbijzijnde natuurgebied (polder de Esch)	Nee
Natura 2000	± 7 km tot dichtstbijzijnde natuurgebied (Oude Maas). ± 20 km tot dichtstbijzijnde stikstofgevoelige natuurgebied (Solleveld & Kapittelduinen).	Nee
Biodiversiteitskader	Onderdeel van ecologische structuur voor grondgebonden en vliegende soorten.	Houd in ontwerpen rekening met deze functie. Neem contact op met een ecooloog voor advies.

Tabel 2 geeft aan welke beschermde soorten verwacht worden in het projectgebied, of nader onderzoek nodig is en of een vergunning van de Omgevingswet noodzakelijk is.

Tabel 2. Conclusies en benodigde vervolgstappen met betrekking tot beschermde soorten.

Soortgroep	Beschermde soorten?	Nader onderzoek (NO)?	Vergunning flora- en fauna-activiteit nodig? (Omgevingswet)
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Ja, reigerkolonie in dennenbomen, potentie voor nesten van huismus en gierzwaluw en mogelijk essentieel leefgebied huismus en potentiële roestbomen van ransuil (art. 11.37 Bal)	NO is nodig tenzij: Huisumus & gierzwaluw <ul style="list-style-type: none"> De verstorende werkzaamheden (verwijderen /wegfrezen asfalt) binnen een straal van 50m rondom de gebouwen van Dudok en de Harbour Club buiten het broedseizoen van de huismus en gierzwaluw worden uitgevoerd, oftewel enkel in de periode tussen 1 oktober en 1 maart oktober (figuur 18); 	Mogelijk, als NO nodig is, beschermde functies worden aangetoond en aantasting van de functionaliteit niet kan worden uitgesloten met maatregelen.

Soortgroep	Beschermden soorten?	Nader onderzoek (NO)?	Vergunning flora- en fauna-activiteit nodig? (Omgevingswet)
		<p>Huismus</p> <ul style="list-style-type: none"> Dichte groenstructuren (heesters en struwelen) binnen een straal van 50m rondom de gebouwen van Dudok en de Harbour Club gehandhaafd blijven; <p>Ransuil</p> <ul style="list-style-type: none"> De werkzaamheden binnen 50 m rondom potentiële roestbomen uitgevoerd worden in oktober (figuur 18); <p>Blauwe reiger</p> <ul style="list-style-type: none"> De versturende werkzaamheden (verwijderen /wegfrezen asfalt) binnen een straal van 50m rondom de reigerkolonie nabij de hoofdroute worden uitgevoerd in oktober (figuur 18); <p>Het wordt aanbevolen om bovenstaande maatregelen te borgen middels een ecologisch werkprotocol. Zie § 5.2.1 voor toelichting.</p>	
Vleermuizen	Mogelijk, verblijfplaatsen in omliggende bebouwing en essentieel foerageergebied. (art. 11.46 Bal)	<p>NO is nodig (april-september), tenzij:</p> <ul style="list-style-type: none"> Werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang worden uitgevoerd. Strooilicht op omliggende bebouwing (Noorse kerk, Het Koetshuys en Harbour Club) waterpartijen en vleermuisgeschikte bomen niet toeneemt. Waterpartijen niet minder luv worden <p>Zie § 5.4 voor toelichting.</p>	Mogelijk, als NO nodig is, beschermden functies worden aangetoond en aantasting van de functionaliteit niet kan worden uitgesloten met maatregelen.
Algemene broedvogels	Ja, soorten zoals merel en winterkoning. (art. 11.37 Bal)	<p>Nee, mits gewerkt wordt buiten broedseizoenen dat globaal loopt tussen 1 maart en 1 september.</p> <p>Werken binnen broedseizoenen alleen mogelijk na broedvogelininspectie met vrijgave.</p>	Nee, als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of met en broedvogelininspectie wordt aangetoond dat het schaden van nestfunctionaliteit niet aan de orde is.

Soortgroep	Beschermden soorten?	Nader onderzoek (NO)?	Vergunning flora- en fauna-activiteit nodig? (Omgevingswet)
		Voor het verwijderen van groen is ook buiten het regulier broedseizoen een broedvogelinspectie nodig. Zie § 5.2.2 voor toelichting.	
<i>Vrijgestelde en algemene soorten</i>	Ja, mogelijk soorten als egel, bruine kikker en bosmuis (art. 11.27 lid 1 en 2 Bal)	Nee.	Nee. Wel dient de specifieke zorgplicht te worden nageleefd. Zie hoofdstuk 2.2. Als de maatregelen niet getroffen kunnen worden, dan dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld.
<i>Overige strikt beschermde soorten</i>	Nee.	Nee.	Nee.
<i>Invasieve exoten</i>	Ja, Japanse duizendknoop	Verspreiding van duizendknopen moet worden voorkomen. Stem met de betrokken ecooloog af welke maatregelen er nodig zijn. Dit is afhankelijk van het type werkzaamheden op dit specifieke gedeelte van het projectgebied. Zie § 5.10 voor toelichting	Nee.

2.2 Specifieke zorgplicht

In aanvulling op bovenstaande strikt beschermde soorten stelt de specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal) dat rekening gehouden dient te worden met alle in het wild levende dieren en planten. Hierbij is specifieke aandacht voor soorten die vallen onder de 'Habitatrichtlijn', 'Vogelrichtlijn', 'Andere soorten' en 'Rode Lijst-soorten'.

Maatregelen voor soorten die vallen onder de Habitatrichtlijn (art. 11.46 Bal), Vogelrichtlijn (art. 11.37 Bal) en Andere soorten zonder provinciale vrijstelling (art. 11.54 Bal) zijn behandeld in paragraaf 2.1. Paragraaf 2.2 beschrijft de maatregelen en vervolgstappen voor soorten van "Andere soorten" (art. 11.54 Bal) die door de provincie Zuid-Holland zijn vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen (art. 3.189 Omgevingsverordening Zuid-Holland) en voor soorten van de Rode Lijst.

Binnen en in de directe omgeving van het projectgebied kunnen de volgende soort(groep)en voorkomen: vrijgestelde grondgebonden zoogdieren en amfibieën (zoals egel en bruine kikker) en Rode Lijst-soorten van "Oude aftakelende bomen inclusief dode stammen", zoals verschillende paddenstoelen en korstmossen.

Tref de volgende maatregelen om zorgvuldig te werken en om te voldoen aan de specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal):

- Laat dood hout (stammen en takken) liggen binnen of in de directe omgeving van het projectgebied.
- Rijd stapvoets en voer de werkzaamheden zo veel mogelijk uit in één richting. Op zo'n manier dat dieren naar een veilig ander leefgebied kunnen vluchten zonder hiervoor draaiende machines, personen, een weg of ander obstakel te moeten kruisen.
- Voer indien mogelijk geen werkzaamheden uit tijdens het broedseizoen (1 maart – 1 september), zie ook hoofdstuk 5.2.
- Mochten wolfskers en rood peperboompje onverhoopt worden aangetroffen dienen deze te worden behouden. Om aanwezigheid van deze soorten binnen de invloedsfeer uit te sluiten in een inspectie door een deskundig ecooloog voorafgaand aan de werkzaamheden nodig.

Als bovenstaande maatregelen niet (geheel) kunnen worden getroffen en negatieve effecten op Rode Lijst-soorten en vrijgestelde 'Andere soorten' niet (geheel) kunnen worden voorkomen, dan zijn vervolgstappen nodig. Deze vervolgstappen bestaan ten minste uit het aanleveren van een ecologisch werkprotocol over de wijze waarop effecten worden geminimaliseerd, een onderbouwing waarom deze effecten redelijkerwijs niet kunnen worden voorkomen en in hoeverre zij kunnen worden hersteld.

2.3 Ecologische kansen

Het biodiversiteitskader¹ beschrijft het Rotterdamse beleid voor het opnemen van biodiversiteit in planvorming (vastgesteld: oktober 2023). De gemeente Rotterdam werkt ten aanzien van biodiversiteit met een gebiedsindeling op basis van ecologisch karakter, oftewel kernbiotopen. Per kernbiotoop zijn drie gidssoorten aangewezen. De levensbehoeften van deze gidssoorten worden uitgedrukt in de 4 V's: Voedsel, Verblijfplaats, Veiligheid en Verbinding. Aan al deze levensbehoeften moet worden voldaan om een gidssoort en diverse meeliftende soorten een plek te geven in een project. Neem voor meer informatie en advies over biodiversiteit contact op met de betrokken ecooloog. Onderstaande lijst toont een aantal algemene principes die voor alle projecten waardevol zijn om toe te passen ter bevordering van de biodiversiteit:

- **Houd het donker:** Pas zo min mogelijk verlichting toe. Zorg op plekken waar verlichting wel noodzakelijk is dat omliggend groen en water worden ontzien van lichtverstoring.
- **Water is essentieel:** Zorg voor toegankelijk water. Dit kan door natuurvriendelijke oevers, wadi's of blauwe daken.
- **Groen, tenzij:** Zorg voor zo veel mogelijk onverhard oppervlak met een diversiteit aan beplanting. Diversiteit zit in plantsoorten, gelaagdheid van vegetatie en bloeiperiode. Werk zo veel mogelijk met inheemse afkomst bij nieuwe aanplant.
- **Bodem als basis:** Zorg voor een goed doorlaatbare bodem vol bodemleven. Kies voor een inrichting en plantkeuze die past bij de bodem en grondwaterstand. Zorg voor een standplaats waar bomen en struiken groot en oud kunnen worden. Houd rekening met variatie in nat-droog, zon-schaduw en reliëf in het landschap (hoogteverschillen).

---

¹ <https://duurzaam010.nl/nieuws/rotterdam-staat-klaar-voor-een-biodiverse-toekomst/>

- **Verbind met de omgeving:** Sluit bij ontwerp- en inrichting van gebieden aan op omliggende groenblauwe structuren. Denk hierbij aan bomenrijen, bosplantsoen, bermen en oevers.
- **Behoud bestaande natuurwaarden:** Oudere bomen, groene structuren of verblijfplekken van dieren zijn moeilijk te vervangen. Behoud van deze waarden is daarom het uitgangspunt.
- **Bouw natuurinclusief:** Ontwerp in samenhang met de buitenruimte, in 3D (van gevel tot dak). Denk aan groene daken, groene gevels en verblijfplaatsen voor vogels, vleermuizen en insecten. Maak gebruik van natuurlijke materialen.
- **Beheer natuurinclusief:** Geef de natuur de ruimte zich spontaan te ontwikkelen. Laat waar mogelijk verruiging toe, verwerk snoeiafval in takkenrillen en laat dode bomen staan of liggen. Beheer enkel waar het nodig is en maai door middel van maatwerk en variatie, met aandacht voor timing en schaal.

3 Werkwijze

3.1 Doel van deze rapportage

Bij activiteiten met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten en beschermde gebieden is het verplicht om vooraf ecologisch onderzoek uit te voeren. Voorliggende rapportage van de quickscan ecologie geeft invulling aan deze verplichting.

Het doel van dit onderzoek is om een uitspraak te doen of, en zo ja, in welke mate, de voorgenomen werkzaamheden in strijd zijn met verbodsbepalingen uit de Ow, om zo overtredingen van deze wet te voorkomen.

Er wordt gekeken naar de (mogelijke) aanwezigheid van door de Ow beschermde natuurwaarden in en rond het projectgebied. Ook wordt bepaald wat de invloed van de (werkzaamheden voor de) herinrichting is op de aanwezige natuurwaarden. Daarnaast worden eventuele vervolgstappen aangegeven die nodig zijn om het werk uit te mogen voeren. Tot slot worden ecologische kansen benoemd voor het project.

Bij het opstellen van dit rapport zijn de voorgenomen werkzaamheden getoetst aan de van kracht zijnde natuurwetgeving. Mede op basis hiervan worden de benodigde vervolgstappen geadviseerd. Een uitleg van de verschillende onderdelen van de wet- en regelgeving is te vinden in Bijlage 1.

3.2 Aanpak

Deze quickscan ecologie is een oriënterend onderzoek naar de effecten op flora, fauna en natuurgebieden die bescherming genieten vanuit de Ow en de Omgevingsverordening Zuid-Holland. Het onderzoek bestaat uit twee delen:

1. Bureaustudie, waarbij wordt gekeken of eerdere onderzoeken op de locatie bekend zijn en of waarnemingen van beschermde soorten in de Nationale Databank Flora en Fauna zijn opgenomen. Verder wordt gekeken naar eventueel aanwezige beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en Natuur Netwerk Nederland).
2. Locatiebezoek, om een inschatting te maken van de potentie van de locatie voor beschermde soorten op basis van waarnemingen en aanwezige biotopen. Hierbij wordt beoordeeld of de voorgenomen werkzaamheden een effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige soorten. Het locatiebezoek is een momentopname en heeft nadrukkelijk niet het karakter van een volledige veldinventarisatie. De directe omgeving buiten het projectgebied (figuur 1) is meegenomen in het onderzoek.

3.3 Specifieke zorgplicht – Rode Lijst-soorten

Voor de Rode Lijst-soorten is nooit een vergunning flora- en fauna-activiteit nodig. Wel is de specifieke zorgplicht van toepassing. Ten aanzien van deze zorgplicht worden in principe geen belemmeringen voor het project verwacht ten aanzien van Rode Lijst-soorten, tenzij uit de biotoopscaan blijkt dat een grote potentie voor Rode Lijst-soorten aanwezig is.

Rode Lijst-soorten leven over het algemeen alleen in specifieke biotopen die qua voorkomen onder druk staan. Als binnen een projectgebied enkel algemeen voorkomende biotopen aanwezig zijn, dan kunnen significante effecten op deze Rode Lijst-soorten redelijkerwijs op voorhand worden uitgesloten. Zelfs als binnen deze biotopen individuen van een Rode Lijst-soort voorkomen, dan leidt het verdwijnen van dit leefgebied er naar verwachting niet toe dat de staat van instandhouding van de soort significant wordt aangetast. Dit vanwege het algemeen voorkomen van de biotoop en daarmee voldoende alternatieven in de omgeving. Op basis hiervan wordt aangenomen dat significante effecten op de staat van instandhouding van Rode Lijst-soorten, en daarmee de noodzaak voor maatregelen, enkel kunnen voorkomen in projecten met de volgende biotopen:

- Oude aftakelende bomen inclusief dode stammen (aanwezigheid van schimmels, mossen en korstmossen).
- Zeer schrale omstandigheden (zandige bodems of oude vochtige (kade)muren).
- Structurele vochtige omstandigheden (kruidenrijke oevers of moerasachtige biotopen).
- Dynamische biotopen (zoals getijdenatuur, overstromingsgebieden en tijdelijke vochtige omstandigheden).
- Omvangrijke onverstoorde terreinen (zowel braakliggend, agrarisch, riet, struweel en bos).

Bovenstaande lijst met biotopen is niet uitputtend. Een deskundig ecooloog kan in specifieke gevallen aanvullende biotopen aanwijzen die geschikt kunnen zijn voor Rode Lijst-soorten en die relevant zijn bij de effectbeoordeling en maatregelen.

Wanneer potentie voor Rode Lijst-soorten aanwezig is, worden maatregelen en vervolgstappen op basis van de specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal) uitgewerkt in dit rapport. De maatregelen worden bepaald met behulp van de in art. 11.27 lid 1 (Bal) beschreven prioriteringsstappen:

1. Het ontwerp en de werkwijze van het project wordt aangepast, zodat effecten zoveel mogelijk worden voorkomen.
2. Als effecten niet kunnen worden voorkomen, worden mitigerende maatregelen getroffen om effecten te minimaliseren.
3. De effecten die niet kunnen worden voorkomen, worden zo veel mogelijk hersteld.

Hierbij wordt in eerste instantie altijd eerst naar maatregelen gekeken om effecten te voorkomen. Als het voorkomen van effecten niet mogelijk is, dan is het nodig om een ecologisch werkprotocol op te stellen waarin wordt onderbouwd waarom voorkomen geen optie is en hoe effecten gemitigeerd en/of hersteld worden.

4 Bureaustudie

4.1 Eerder uitgevoerd onderzoek

Onderstaande onderzoeken bekend in de directe omgeving van het projectgebied. De resultaten zijn meegenomen in de conclusies van voorliggend rapport.

- Van den █████ A.C.Y., 2023. Natuuronderzoek Het Park (deelgebied 3, 4 en 14) te Rotterdam. ROVL2301 en ROVL2303. Adviesbureau E.C.O. Logisch, Leimuiden. *Resultaten en conclusies: Ja, essentieel foerageergebied van gewone- en ruige dwergvleermuis boven wateren en langs opgaande begroeiing en twee paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis, buiten het projectgebied.*
- █████ G., (2020). Notitie vleermuisonderzoek Het park 2019/2020, Projectnummer: 2132. bSR, Rotterdam. *Resultaten en conclusies: zomer- en paarverblijfplaatsen in bomen en gebouwen en essentiële foerageergebieden (waterpartijen) en vliegroutes zijn aanwezig.*
- █████ G. & W. Moerland. (2020). Natuurwaardenonderzoek Het Park, Rotterdam 2020. Rapportnr. 418. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam. *Resultaten en conclusies: Er zijn 12 soorten libellen vastgesteld; vijf juffers (Zygoptera) en zeven libellen (Anisoptera), 10 soorten dagvlinders, 44 soorten nachtvinders, 8 soorten vissen en 30 soorten broedvogels. Soorten met een jaarrond beschermde status zijn uitsluitend vertegenwoordigd door de Blauwe reiger Ardea cinerea, waarvan een kolonie aanwezig is in naaldbomen aan de zuidkant van het park.*
- █████ Y., 2022. Natuuronderzoek Parksluizen Centrum Rotterdam. Vleermuizen. Rapportkenmerk: ROVL2204. E.C.O. Logisch B.V., Leimuiden. *Resultaten en conclusies: Tijdelijke verblijfplaats ruige dwergvleermuis. Verder kunnen algemene broedvogels en algemene soorten voorkomen (zorgplicht).*
- Meurs, van F.A., 2023. Notitie Technische Inspectie en Nader onderzoek blaasvaren. Schubvaren Westerkade, centrum. Rapportkenmerk NER20231011v03. Ecoresult B.V., Hendrik-Ido-Ambacht. *Resultaten en conclusies: Locatie ongeschikt voor vleermuisverblijven, nesten van grote gele kwikstaart afwezig en blaasvaren en schubvaren eveneens afwezig.*
- █████ D.Y., 2023. Natuuronderzoek Parkhaven woningbouw te Rotterdam vleermuizen. Rapportkenmerk ROVW2235. E.C.O. Logisch B.V., Leimuiden. *Resultaten en conclusies: Er zijn passerende en foeragerende vleermuizen waargenomen. Geen vervolgstappen benodigd.*

4.2 Natuurdata

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is op 20 februari 2024 geraadpleegd voor waarnemingen van strikt beschermde soorten onder Habitatrichtlijn, jaarrond beschermde nesten onder de Vogelrichtlijn en Andere soorten zonder vrijstelling in de provincie Zuid-Holland. In tabel 3 zijn de soorten opgenomen die in de afgelopen vijf jaar binnen een straal van drie kilometer van het projectgebied zijn waargenomen.

Tabel 3. Strikt beschermde soorten in de afgelopen vijf jaar binnen 3 kilometer van het projectgebied (bron: NDFF).

Soorten	Bescherming	Soorten	Bescherming
Gierzwaluw	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 2	Gewone dwergvleermuis	Habitatrichtlijn art. 11.46 Bal
Huismus	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 2	Laatvlieger	Habitatrichtlijn art. 11.46 Bal
Ooievaar	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 3	Rivierrombout	Habitatrichtlijn art. 11.46 Bal
Grote gele kwikstaart	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 3	Teunisbloempijlstaart	Habitatrichtlijn art. 11.46 Bal
Slechtvalk	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 3	Meervleermuis	Habitatrichtlijn art. 11.46 Bal
Sperwer	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 4	Rosse vleermuis	Habitatrichtlijn art. 11.46 Bal
Buizerd	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 4	Schubvaren	Andere soorten art. 11.54 Bal
Ransuil	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 4	Grijze zeehond	Andere soorten art. 11.54 Bal
Zwarte roodstaart	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 5	Kartuizer anjer	Andere soorten art. 11.54 Bal
Boomkruiper	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 5	Wolfskers	Andere soorten art. 11.54 Bal
Pimpelmees	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 5	Blaasvaren	Andere soorten art. 11.54 Bal
Blauwe reiger	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 5	Gewone zeehond	Andere soorten art. 11.54 Bal
Koolmees	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 5	Steenmarter	Andere soorten art. 11.54 Bal
Groene specht	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 5	Groot spiegelklokje	Andere soorten art. 11.54 Bal
Spreeuw	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 5	Kluwenklokje	Andere soorten art. 11.54 Bal
Ekster	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 5	Brede wolfsmelk	Andere soorten art. 11.54 Bal
Grote bonte specht	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 5	Glad biggenkruid	Andere soorten art. 11.54 Bal
Zwarte kraai	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 5	Rood peperboompje	Andere soorten art. 11.54 Bal
Boomklever	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 5	Knolspirea	Andere soorten art. 11.54 Bal
Bonte vliegenvanger	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 5	Boommarter	Andere soorten art. 11.54 Bal
Kruipend moerasscherm	Habitatrichtlijn art. 11.46 Bal	Iepenpage	Andere soorten art. 11.54 Bal
Ruige dwergvleermuis	Habitatrichtlijn art. 11.46 Bal	Grote vos	Andere soorten art. 11.54 Bal

Ten aanzien van Rode Lijst-soorten zijn in tabel 4 de soorten opgenomen die in de afgelopen vijf jaar binnen een straal van 100 meter van het projectgebied zijn waargenomen.

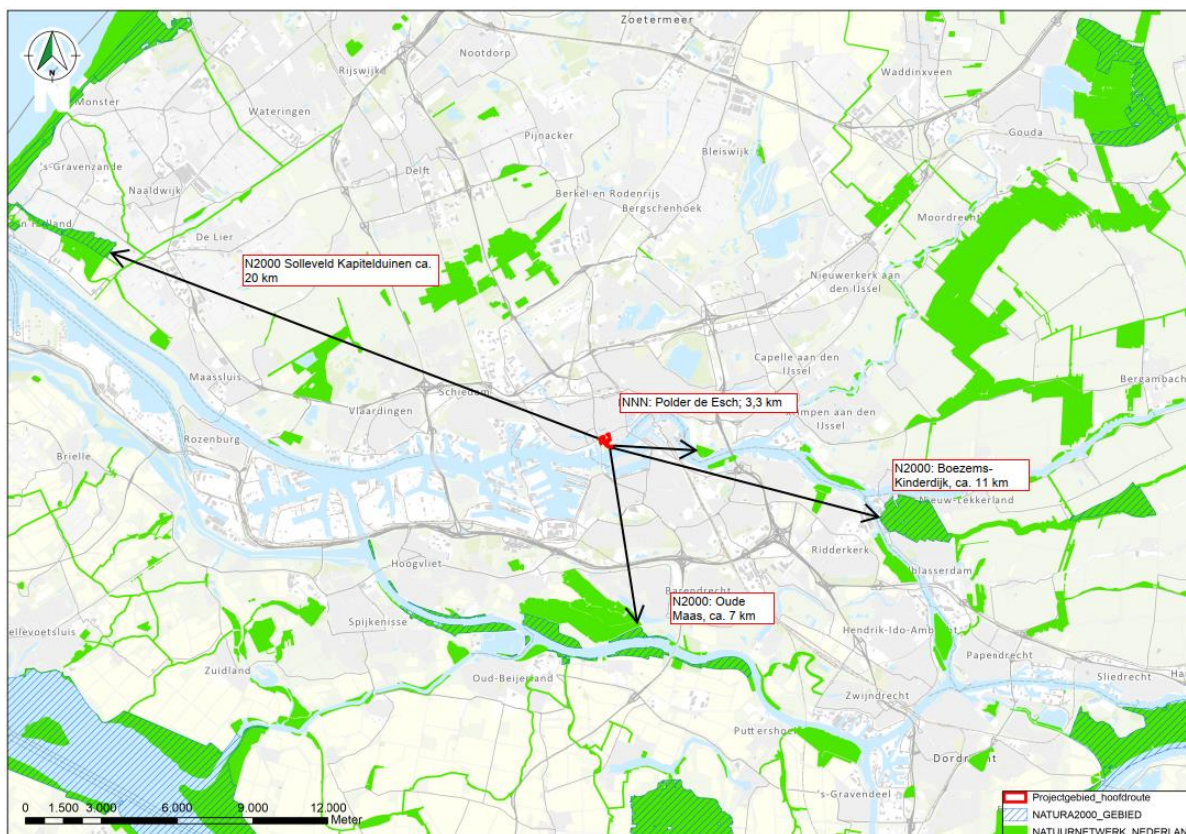
Tabel 4. Rode Lijst-soorten in de afgelopen vijf jaar binnen 100 meter van het projectgebied (bron: NDFF).

Soorten	Bescherming
Huismus	Vogelrichtlijn art. 11.37 Bal cat. 2
Laatvlieger	Habitatrichtlijn art. 11.46 Bal
Wolfskers	Andere soorten art. 11.54 Bal
Rood peperboompje	Andere soorten art. 11.54 Bal

4.3 Natura 2000-gebieden

De locatie ligt op 7 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Oude Maas (figuur 12). Gezien de afstand en het karakter van de ingreep, worden geen effecten verwacht van bijvoorbeeld geluid, trillingen en verlichting. Het meest dichtbijgelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebied, Solleveld & Kapittelduinen, ligt op een afstand van 20 kilometer. Gezien de tussengelegen afstand en de geringe omvang van het project worden geen effecten verwacht van stikstofdepositie.

Vervolgstappen wat betreft gebiedsbescherming van Natura 2000-gebieden zijn niet nodig.

Figuur 12. Ligging projectgebied in relatie tot dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied en Natuurnetwerk Nederland.

4.4 Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied ligt op een afstand van ruim 3 km tot het dichtstbijzijnde gebied (Polder de Esch) dat begrenst is binnen het Natuurnetwerk Nederland (figuur 12). Directe effecten worden redelijkerwijs uitgesloten vanwege de aard van de herontwikkeling. In de Omgevingsverordening Zuid-Holland is

daarnaast opgenomen dat vervolgstappen alleen nodig zijn bij ruimtebeslag. Indirecte effecten zijn daardoor niet van toepassing.

Vervolgstappen wat betreft gebiedsbescherming van Natuurnetwerk Nederland zijn niet nodig.

4.5 Biodiversiteitskader

De Rotterdamse biodiversiteitsambitie is vastgelegd in het biodiversiteitskader (vastgesteld: oktober 2023). De ambitie voor 2030 is om de kwaliteit van de ecologische (hoofd)structuur te behouden in de groene gebieden op de Natuurindicatiekaart² en de ecologische hoofdstructuur te verbeteren in de rode en oranje gebieden op deze Natuurindicatiekaart.

Dit houdt praktisch in dat groene structuren (zoals bomenrijen, bosplantsoen of groene tuinen en plantsoenen) niet significant aangetast mogen worden. Als deze toch aangetast worden is compensatie nodig om de structuur te behouden.

Het projectgebied is onderdeel van een groenstructuur. Het betreft hier voornamelijk een grondgebonden ecologische structuur als ook structuren voor vliegende soorten zoals vleermuizen. In de ontwerpen dient rekening gehouden te worden met deze functie. Neem contact op met de betrokken ecooloog voor advies.

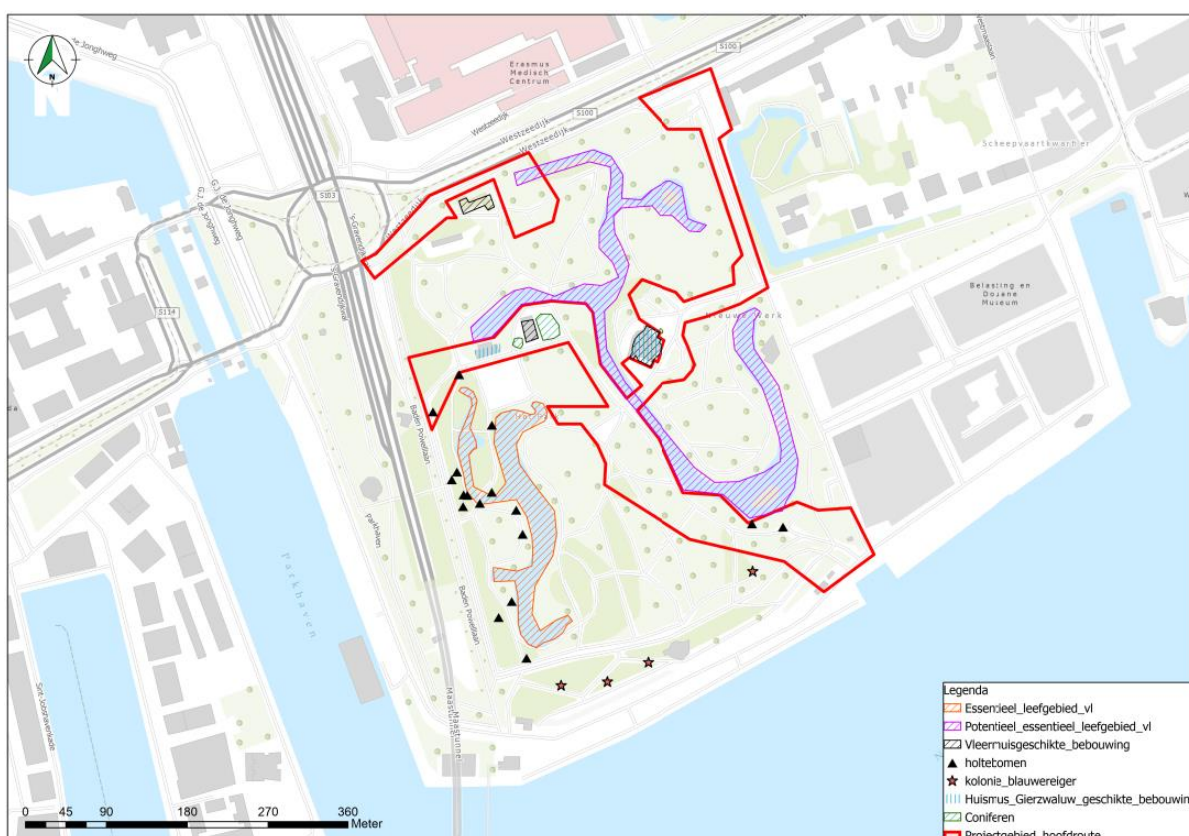
² <https://rotterdamsweerwoord.nl/content/uploads/2023/07/Natuurindicatiekaart.pdf>

5 Resultaten

Het locatiebezoek vond plaats op 26 februari 2024 (bewolkt, lichte regen, temp; 7°C, wind: 4 bft.). Tijdens het locatiebezoek is gebruik gemaakt van een verrekijker en zaklamp. Het volledige gebied is visueel onderzocht op biotoop en mogelijke verblijfplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledig veldonderzoek (inventarisatie). Het betreft een momentopname waarbij een inschatting wordt gemaakt van de aanwezige biotopen en de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten flora en fauna op basis van biotoopeisen ondersteund door verspreidingsgegevens.

Onderstaand wordt per soortgroep besproken of beschermde soorten zijn aangetroffen en/of worden verwacht, welke effecten verwacht worden en of vervolgstappen nodig zijn. De belangrijkste resultaten zijn weergegeven in figuur 13.

Figuur 13. Schematische kaart met een overzicht van potenties voor beschermde soorten.

5.1 Flora

Resultaten

Het projectgebied betreft een stadspark met een diversiteit aan (sub)biotopen waar een verscheidenheid aan plantsoorten voorkomt. De vegetatie langs de hoofdroute wordt echter gekenmerkt door een veelal gecultiveerd karakter. Het gaat hoofdzakelijk om intensief beheerde percelen met grasvegetatie, plantvakken met cultivars, solitaire bomen en enkele heestervakken. De oevers zijn beschoeid en oevervegetatie ontbreekt.

Enkele waargenomen soorten zijn: gewone esdoorn, zilversdoorn, iep, zwarte den, watercipres, grote maagden palm, gewone eikvaren, klimop en narcis. Tijdens het veldbezoek zijn geen strikt beschermde plantensoorten aangetroffen. Daarnaast worden er vanwege de voedselrijke aard van de bodem en het intensieve ruimtegebruik en beheer geen strikt beschermde plantensoorten verwacht.

Figuur 14. Impressie van de intensief beheerde grasvegetatie langs de beschoeide oevers.

Figuur 15. Impressie van een plantenvak met stinzenplanten tussen een boomgroep langs de hoofdroute.

Effecten

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen binnen het projectgebied en deze worden niet verwacht. Negatieve effecten op strikt beschermde flora worden daarmee uitgesloten.

Vervolgstappen

Er worden geen effecten verwacht op strikt beschermde flora. Vervolgstappen ten aanzien van deze soorten zijn daarom niet nodig.

5.2 Vogels

5.2.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Resultaten

Uit eerder onderzoek is reeds bekend dat in Het Park verschillende dennenbomen door een kolonie blauwe reigers worden gebruikt als nestlocatie (figuur 13). Tijdens het veldbezoek is nabij de hoofdroute een reiger waargenomen die één van de nestbomen invloog (de meest oostelijk gelegen

ster in figuur 13). Daarnaast is er een foeragerende blauwe reiger waargenomen langs de oostelijke waterpartij.

Binnen het projectgebied zelf is geen bebouwing aanwezig. De hoofdroute komt wel langs verschillende gebouwen waarin horecagelegenheden gevestigd zitten. De bebouwing is echter te laag voor slechtvalk en een deel van de bebouwing is ongeschikt als nestlocatie voor huismus en gierzwaluw, gezien het ontbreken van daken met dakpannen (met voldoende ruimte onder de pannen) of anderzijds nissen of spleten die kunnen dienstdoen als nestlocatie. De gebouwen van respectievelijk Dudok en de Harbour club zijn wel in potentie geschikt als nestlocatie van huismus en gierzwaluw gezien de daken met dakpannen. De (groenblijvende) dichte struiken en opgaande begroeiing rondom deze gebouwen kunnen worden gebruikt als leefgebied van huismus. Indien er nesten in de bebouwing aanwezig zijn kan dit groen een essentiële functie hebben.

Figuur 16. Gebouw van Dudok, gezien vanaf de achterkant. Kijkrichting: zuidwest.

Figuur 17. De Harbour Club, gezien vanaf de voorzijde. Kijkrichting: noordwest.

Tijdens het veldbezoek waren ekster en zwarte kraai aanwezig in Het Park, zonder een duidelijke binding met een bepaalde boom c.q. (nest)locatie. De coniferen en in de directe omgeving van zowel het Koetshuys als de Harbour club zijn in potentie geschikt als nest- of roestplaats van ransuil. Het Park en naastgelegen Museumpark als halfopen landschap is tevens geschikt leefgebied. Ransuil is daarom niet op voorhand uit te sluiten binnen de invloedssfeer van het project.

Tijdens het veldbezoek zijn verder geen (nesten van) vogels met jaarrond beschermde nesten of sporen van aanwezigheid waargenomen. Er worden daarom naast de hierboven beschreven (potentie voor) soorten geen jaarrond beschermde nesten binnen de invloedssfeer van het project verwacht.

Effecten

Huisumus

Er zullen geen werkzaamheden plaatsvinden aan de bebouwing rondom de hoofdroute. Directe effecten op nestlocaties zijn daarmee uitgesloten. Essentieel leefgebied van huismus, oftewel de leefomgeving rondom huismusnesten die essentieel is voor het succesvol functioneren van deze nesten, is mogelijk aanwezig binnen en rondom het projectgebied. Werkzaamheden waarbij veel geluid vrijkomt, zoals het verwijderen /wegfrezen van het asfalt kan op korte afstand van nesten en leefgebied zorgen voor verstoring. Indien de nestfunctionaliteit wordt geschaad door deze verstoring is er sprake van een overtreding van art. 11.37 Bal.

Gierzwaluw

Er zullen geen werkzaamheden plaatsvinden aan de bebouwing rondom de hoofdroute. Directe effecten op nestlocaties zijn daarmee uitgesloten. Het is echter mogelijk dat opslag van materieel/materiaal zorgt voor obstructie van uitvliegroutes waardoor de nest functionaliteit wordt geschaad. Werkzaamheden waarbij veel geluid vrijkomt, zoals het verwijderen /wegfrezen van het asfalt kan op korte afstand van nesten en leefgebied zorgen voor verstoring. Indien dit het geval is betreft dat een overtreding van art. 11.37 Bal.

Blauwe reiger

Werkzaamheden waarbij veel geluid vrijkomt, zoals het verwijderen /wegfrezen van het asfalt kan op korte afstand van nesten en leefgebied zorgen voor verstoring van reigerkolonie nabij de hoofdroute. Indien dit het geval is betreft dat een overtreding van art. 11.37 Bal.

Ransuil

Werkzaamheden waarbij veel geluid vrijkomt, zoals het verwijderen /wegfrezen van het asfalt kan op korte afstand van nesten en leefgebied zorgen voor verstoring van roestende ransuilen. Indien dit het geval is betreft dat een overtreding van art. 11.37 Bal.

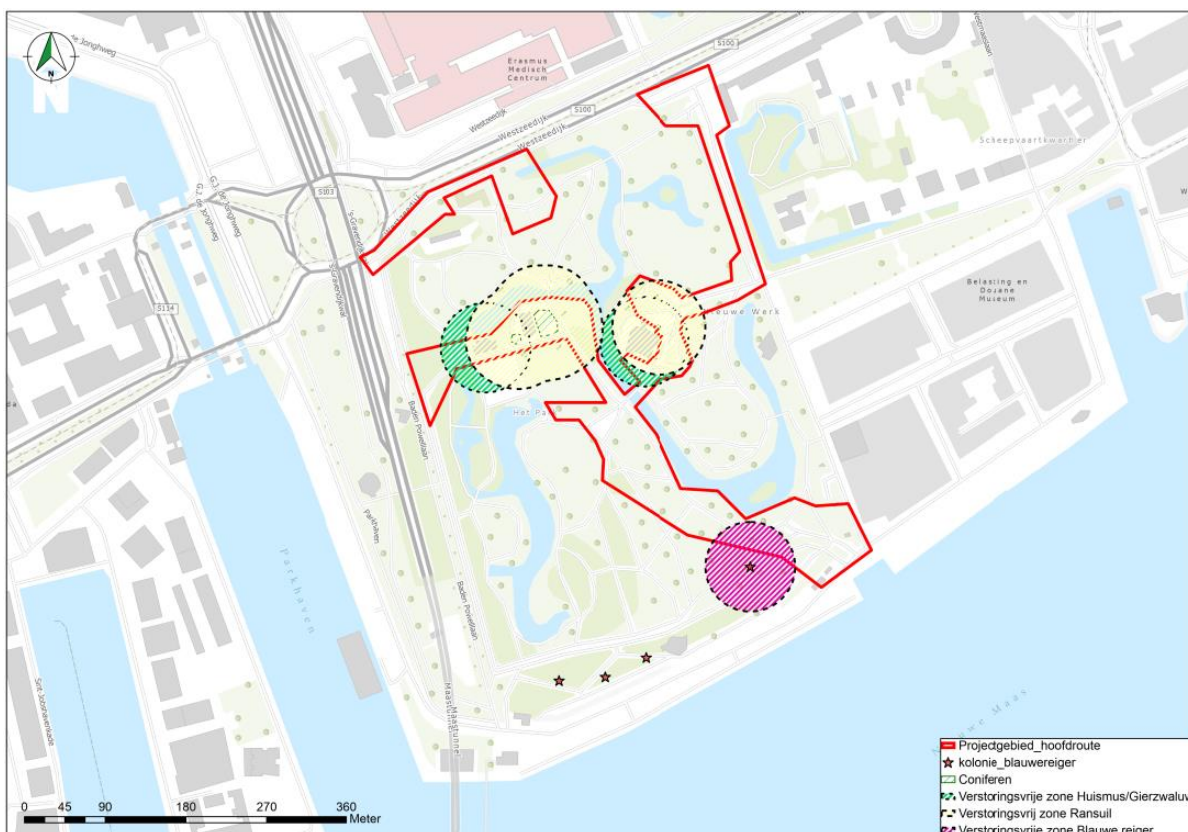
Vervolgstappen

Nader onderzoek naar huismus, gierzwaluw, blauwe reiger en ransuil is niet nodig als negatieve effecten op voorhand kunnen worden uitgesloten. Om een wezenlijke negatieve invloed op de staat van instandhouding, en daarmee de noodzaak voor nader onderzoek en een eventuele vergunningsaanvraag, op voorhand uit te sluiten zijn de volgende maatregelen nodig:

- Houd voor de meest versturende werkzaamheden (verwijderen/ wegfrezen asfalt) rekening met onderstaande randvoorwaarden:
  - *Huisumus*
    - Voer de werkzaamheden binnen de groene buffer (van 50m) uit in de periode oktober t/m februari;
    - Behoud dichte heesters binnen de groene buffer (van 50m) rondom de gebouwen van Dudok en de Harbour Club;
  - *Gierzwaluw*:
    - Voer de werkzaamheden binnen de groene buffer uit in de periode oktober t/m februari;
  - *Ransuil*:
    - Voer de werkzaamheden binnen de gele buffer uit in oktober;
  - *Blauwe reiger*:
    - Voer de werkzaamheden binnen de roze buffer uit in de periode juni t/m januari.

Als één of meerdere van bovenstaande maatregelen niet getroffen (kunnen) worden, dan is nader onderzoek nodig naar vaste rust- en voortplantingsplaatsen van huismus, gierzwaluw, ransuil en/of blauwe reiger in de omgeving van het projectgebied en naar het bijbehorende functionele leefgebied. Dit nader onderzoek vindt voor plaats in de maanden april t/m mei (huismus), mei t/m juli (gierzwaluw), oktober t/m februari en in april (ransuil) en maart t/m mei (blauwe reiger). Het geniet de voorkeur om

effecten op voorhand te voorkomen. Om het voorkomen van effecten te borgen wordt aanbevolen te werken met een ecologisch werkprotocol.

Figuur 18. Verstoringsvrijzone voor huismus/gierzwaluw (groen), ransuil (geel) en blauwe reiger (roze). Het verwijderen/wegfrozen van asfalt binnen deze zones dient buiten deze kwetsbare periodes voor deze soorten plaats te vinden.

5.2.2 Algemene broedvogels

Resultaten

Het projectgebied is geschikt als nestlocatie voor algemene broedvogels (o.a. merel en winterkoning) en categorie 5-broedvogelsoorten (o.a. ekster). Tijdens het veldbezoek zijn, koolmees, pimpelmees, kauw, zwarte kraai, houtduif, wilde eend, meerkoet, waterhoen, merel, blauwe reiger, kokmeeuw, krakeend, halsbandparkiet, grote bonte specht, ekster, scholekster, zanglijster, nijlgans, roodborstje waargenomen binnen en rondom het projectgebied. Voor de categorie 5-soorten gelden geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden voor jaarronde bescherming van eventueel toekomstig aanwezige nesten. In de directe omgeving (o.a. de rest van Het Park) zijn namelijk voldoende alternatieve potentiële nestlocaties van minimaal eenzelfde kwaliteit aanwezig.

Effecten

Bij rooiwerkzaamheden, het verwijderen van groen en het opnieuw inrichten van het projectgebied kunnen nesten worden verstoord en vernietigd. De nesten van algemene broedvogels zijn beschermd wanneer deze in gebruik zijn als broedlocatie. Dit is voornamelijk het geval tijdens het broedseizoen, dat globaal loopt tussen 1 maart en 1 september. Deze periode kan echter sterk verschillen en is afhankelijk van de weersomstandigheden en vogelsoort. Geldend is daarom de aanwezigheid van een nest dat in gebruik is op het moment van de ingreep, ongeacht de periode. Soorten zoals de houtduif kunnen bijvoorbeeld het hele jaar door broeden. Het verstoren of vernielen van in gebruik zijnde nesten betreft een overtreding van artikel 11.37 Bal. Het enkel verstoren van nesten door bijvoorbeeld geluid is voor de rondom het projectgebied (mogelijk) aanwezige algemene soorten niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van deze vogelsoorten.

Vervolgstappen

Vervolgstappen ten aanzien van algemene broedvogels zijn niet nodig als de volgende maatregel getroffen wordt:

- De werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten het broedseizoen, oftewel enkel in de periode tussen 1 september en 1 maart.

Binnen het broedseizoen werken aan of nabij groen heeft nooit de voorkeur. Als niet buiten het broedseizoen kan worden gewerkt, kunnen dergelijke werkzaamheden enkel plaatsvinden als het project- en onderzoeksgebied maximaal twee dagen voorafgaand aan de werkzaamheden door een deskundig ecooloog wordt gecontroleerd op nesten van vogels en wordt vrijgegeven. Wanneer nesten aanwezig en in gebruik zijn mogen op deze locatie(s) en in een nader te bepalen zone rondom de nesten geen verstorende werkzaamheden uitgevoerd worden tot de jongen het nest permanent verlaten hebben. Het uitvoeren van werkzaamheden binnen het broedseizoen vormt daarmee een risico voor de planning van het project. Voor het rooien van groen wordt ook buiten het reguliere broedseizoen geadviseerd om voorafgaand een broedvogelinspectie te laten uitvoeren.

5.3 Grondgebonden zoogdieren

Resultaten

Het projectgebied vormt geschikt biotoop voor vrijgestelde grondgebonden zoogdieren, zoals bosmuis en egel. In de gedeeltes waar het groen enigszins dicht is kunnen dergelijke soorten voedsel en/of schuil- en overwinteringsplekken vinden. Steenmarter wordt op basis van verspreidingsgegevens niet verwacht. Langs de hoofdroute is daarnaast veelal te weinig dekking aanwezig. Steenmarter en overige beschermde soorten zijn redelijkerwijs uit te sluiten.

Effecten

Bij het verwijderen van groenstructuren en grondwerkzaamheden kunnen negatieve effecten, zoals verstoring, verwonding en zelfs doding, van vrijgestelde soorten zoals egel en bosmuis niet op voorhand worden uitgesloten.

Vervolgstappen

Soorten zoals bosmuis en egel zijn door de provincie Zuid-Holland vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen. Een vergunning van de Omgevingswet is voor deze soorten niet nodig. Wel dient de

specifieke zorgplicht (art. 11.27 lid 1 en 2 Bal) te worden nageleefd. De maatregelen die in het kader van deze zorgplicht moeten worden getroffen zijn beschreven in hoofdstuk 2.2.

5.4 Vleermuizen

Resultaten

Verblijfplaatsen: Binnen het projectgebied is bebouwing afwezig, waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen hier op voorhand kan worden uitgesloten. Wel bieden verschillende aan het projectgebied grenzende gebouwen potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Het gaat om Het Koetshuys (daklijsten) van de Harbour Club (schoorstenen) en Noorse Zeemanskerk (boeiborden en ruimte achter vensterluiken). Deze gebouwen zijn geschikt als zomer-, paar en individuele winterverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. In het Koetshuys en de Noorse Zeemanskerk zijn tijdens het vleermuisonderzoek uit 2019/2020 tevens zomer- en verblijfplaatsen aangetroffen van gewone- en ruige dwergvleermuis³.

Alle bomen die worden geroid (bijlage 2) zijn visueel geïnspecteerd op holtes. Hoewel er enkele

Figuur 18. Waargenomen holtes waren goed te zien en bleken na inspectie met verrekijker niet door te lopen

Figuur 19. Te rooien berk bij de Harbour Club – geen geschikte holtes aanwezig.

holtes/spletten zijn geconstateerd waren ze in alle gevallen ongeschikt als verblijfplaats doordat er te weinig beschutting was tegen de elementen (regen/wind) in combinatie met het feit dat de holtes niet doorlopen en daardoor te oppervlakkig zijn (figuur 18 t/m 19). Verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen kunnen redelijkerwijs worden uitgesloten in alle te rooien bomen binnen het projectgebied. In het projectgebied kunnen wel verblijfplaatsen in bomen aanwezig zijn die niet worden geroid. Eerdere waarnemingen van holtebomen zijn weergegeven in figuur 13.

• ³ [REDACTED] G., (2020). Notitie vleermuisonderzoek Het park 2019/2020. Projectnummer: 2132. bSR. c

Foerageergebied: Het projectgebied biedt geschikt foerageergebied voor vleermuizen. Het gaat met name de waterpartijen en aangrenzende opgaande begroeiingen. Van de westelijke waterpartij is uit nader onderzoek van 2023 gebleken dat er sprake is van een essentiële functie⁴. De oostelijke waterpartij is in 2023 niet onderzocht, maar daar is tijdens het nader onderzoek uit 2020 eveneens een essentiële functie vastgesteld. Er kan worden aangenomen dat deze essentiële functie nog steeds aanwezig is, gezien de situatie in het park grotendeels onveranderd is.

Vliegrouete: Binnen en rondom het projectgebied zijn veel verschillende groenblauwe structuren aanwezig die door vleermuizen kunnen worden gebruikt als (onderdeel van een) vliegrouete om zich langs het projectgebied te verplaatsen. Gezien de vele alternatieven van eenzelfde kwaliteit binnen het park wordt er niet één bepaalde structuur verwacht die essentieel is. Dit is in lijn met eerder uitgevoerd ecologisch onderzoek, waaruit bleek dat vleermuizen zich diffuus door Het Park bewegen³. Een essentiële vliegrouete voor vleermuizen binnen het projectgebied wordt niet verwacht.

Effecten

Verblijfplaatsen: Binnen het projectgebied worden geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht in bomen die geroid worden, dus zijn directe negatieve effecten van de werkzaamheden op verblijfplaatsen redelijkerwijs uit te sluiten. Wel zijn in de directe omgeving en/of binnen het projectgebied bebouwing en bomen aanwezig met mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen. Het (ver)plaatsen van lichtmasten nabij deze bebouwing kan voor verstoring van vleermuisverblijfplaatsen zorgen. Het beschadigen maar ook het verstoren van (verblijfplaatsen van) vleermuizen betreft een overtreding van artikel 11.46 van het Bal.

Foerageergebied: De waterpartijen maken onderdeel uit van essentieel foerageergebied van gewone en ruige dwergvleermuis en mogelijk ook laatvlieger en watervleermuis. Het (ver)plaatsen van lichtmasten nabij deze waterpartijen kan voor verstoring zorgen van vleermuizen waarbij de effecten kunnen doorwerken op de verblijfplaatsen. Het beschadigen maar ook het verstoren van (verblijfplaatsen van) vleermuizen betreft een overtreding van artikel 11.46 van het Bal.

Vliegrouete: Vliegrouetes langs groenstructuren zijn niet uitgesloten, er worden echter geen essentiële vliegrouetes verwacht. De geplande rooiwerkzaamheden zorgen daarnaast niet voor significante onderbrekingen tussen boomkronen. Het (ver)plaatsen van lichtmasten nabij deze groenstructuren kan wel voor verstoring zorgen van bepaalde vliegrouetes. Er zijn in dergelijk geval voldoende alternatieven aanwezig waardoor effecten niet worden verwacht.

Vervolgstappen

Nader onderzoek naar vleermuizen is nodig als negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Om het verstoren van vleermuisverblijven en essentiële foerageergebieden in de omgeving, en daarmee de noodzaak voor nader onderzoek en een eventuele vergunningsaanvraag, op voorhand uit te sluiten zijn de volgende maatregelen nodig:

---

⁴ Van den [REDACTED] A.C.Y., 2023. Natuuronderzoek Het Park (deelgebied 3, 4 en 14) te Rotterdam. ROVL2301 en ROVL2303. Adviesbureau E.C.O. Logisch, Leimuïden

- Voer de werkzaamheden uit tussen zonsopkomst en zonsondergang en vermijd het gebruik van bouwverlichting.
- Plaats geen extra verlichting binnen het projectgebied die leidt tot een toename van strooilicht op de in de omgeving aanwezige bebouwing, waterpartijen en bomen met mogelijke vleermuisverblijven. Als lichtmasten worden verplaatst of worden toegevoegd is het aan de betrokken ecooloog om akkoord te geven op het lichtplan. Indien nodig wordt er om een lichtsterkteberekening gevraagd, om aan te tonen dat de verlichting op vleermuisgeschikte bebouwing en bomen niet toeneemt ten opzichte van de huidige situatie of niet meer wordt dan 2 lux;
- Zorg dat de waterpartijen niet minder luw worden door het verwijderen van dichte opgaande begroeiingen langs de oever;

Als bovenstaande maatregelen niet getroffen (kunnen) worden, dan is nader onderzoek nodig naar verblijfplaatsen, vliegroutes en/of foerageergebied van vleermuizen. Dit onderzoek loopt van half april tot eind september.

5.5 Amfibieën

Resultaten

Het projectgebied loopt op verschillende plekken langs de in Het Park aanwezige waterpartijen. De oevers nabij de hoofdroute hebben allen geen tot weinig oeverbegroeiing en zijn beschoeid. Binnen het projectgebied is verder op enkele plaats dicht struikgewas aanwezig. Binnen en rondom het projectgebied is daarmee matig geschikt voortplantings- en landhabitat aanwezig voor algemene amfibiesoorten, zoals de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

Het projectgebied biedt door afwezigheid van een vergraafbare zandbodem en ondiep, helder en visvrij water met snel opwarmende oeverzones geen geschikt biotoop voor de strikt beschermde rugstreeppad. Alpenwatersalamander wordt op basis van biotoop (visrijk water) en verspreidingsgegevens niet verwacht.

Effecten

Verblijfplaatsen van vrijgestelde amfibieën kunnen aanwezig zijn binnen het projectgebied. Bij werkzaamheden aan de oever, het verwijderen van vegetatie en het vergraven van de bodem kunnen vrijgestelde algemene amfibiesoorten worden verstoord of gedood.

Vervolgstappen

Soorten zoals gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander zijn door de provincie Zuid-Holland vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen. Een vergunning van de Omgevingswet is voor deze soorten niet nodig. Wel dient de specifieke zorgplicht (art. 11.27 lid 1 en 2 Bal) te worden nageleefd. De maatregelen die in het kader van deze zorgplicht moeten worden getroffen zijn beschreven in hoofdstuk 2.2.

5.6 Reptielen

Resultaten

Het projectgebied vormt geen geschikt habitat voor reptielsoorten vanwege de aanwezige biotoop. Het Park wordt intensief beheerd en gebruikt. Er is geen geschikt leefgebied aanwezig voor ringslang door het ontbreken van een waterrijke biotoop en broeihopen zoals bladhopen of composthopen.

Aanwezigheid van strikt beschermde reptielsoorten binnen het projectgebied wordt hierdoor niet verwacht.

Effecten

Er zijn geen beschermde reptielen aangetroffen binnen het projectgebied en deze worden ook niet verwacht. Effecten zijn daarmee uitgesloten.

Vervolgstappen

Er worden geen effecten verwacht. Vervolgstappen zijn daarom niet nodig.

5.7 Vissen

Resultaten

Binnen het projectgebied zelf is geen open water aanwezig. De aanwezigheid van strikt beschermde vissen binnen het projectgebied is uitgesloten.

Effecten

Aanwezigheid van vissen binnen het projectgebied is uitgesloten. Effecten zijn daarmee eveneens uitgesloten.

Vervolgstappen

Er zijn geen vervolgstappen nodig.

5.8 Ongewervelden

Resultaten

Het projectgebied vormt geschikt leefgebied voor algemene soorten ongewervelden. In de directe omgeving van het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van strikt beschermde ongewervelden. Binnen een straal van 3 km zijn iepenpage, grote vos en rivierrombout waargenomen. Rivierrombout kan worden uitgesloten vanwege ongeschikt biotoop. Iepenpage en grote vos zijn beide zeldzame vlindersoorten, maar zouden kunnen voorkomen binnen en rondom het projectgebied door de aanwezigheid van geschikte waardplanten (o.a. vrijstaande iepen).

Platte schijfhoren kan binnen het projectgebied worden uitgesloten door de afwezigheid van oppervlaktewater. Ook de naastgelegen waterpartij is ongeschikt door de aanwezigheid van een voedselrijke bodem en de afwezigheid van helder water en een rijke watervegetatie.

Effecten

Leefgebied van grote vos, iepenpage en algemene soorten ongewervelden kunnen aanwezig zijn binnen het projectgebied. Effecten op eventueel aanwezige grote vos en iepenpage kunnen worden uitgesloten, gezien de te rooien boomsoorten niet worden gebruikt als waardplant door deze soorten. Bij werkzaamheden aan de oever, het verwijderen van vegetatie en het vergraven van de bodem kunnen algemene soorten worden verstoord of gedood.

Vervolgstappen

Algemene soorten ongewervelden zijn niet strikt beschermd. Een vergunning van de Omgevingswet is voor deze soorten niet nodig. Wel dient de specifieke zorgplicht (art. 11.27 lid 1 en 2 Bal) te worden nageleefd. De maatregelen die in het kader van deze zorgplicht moeten worden getroffen zijn beschreven in hoofdstuk 2.2.

5.9 Rode Lijst-soorten

Resultaten

Uit de bureaustudie komt dat binnen 100 meter rondom het projectgebied in de afgelopen vijf jaar vier verschillende Rode Lijst-soorten zijn waargenomen (tabel 4). Het betreft voor deze locatie huismus, laatvlieger, wolfskers en rood peperboompje. De plantensoorten wolfskers en rood peperboompje zijn niet waargenomen binnen het projectgebied.

In het projectgebied zijn specifieke biotopen aanwezig die qua voorkomen onder druk staan. Het gaat hierbij over 'oude aftakelende bomen' (zie hoofdstuk 3.3). Er zijn namelijk enkele grote liggende dode boomstammen aanwezig. Deze biotopen kunnen gebruikt worden door Rode Lijst-soorten zoals paddenstoelen en mossen.

Effecten

Een biotoop waarbinnen Rode Lijst-soorten kunnen voorkomen is aanwezig binnen het projectgebied (oude aftakelende bomen). Echter hebben de werkzaamheden geen betrekking op dit biotoop. Zie hoofdstuk 5.2 en 5.4 voor de effectbeoordeling van respectievelijk huismus en laatvlieger. Effecten op wolfskers en rood peperboompje zijn redelijkerwijs uit te sluiten indien er geen groeiplaatsen binnen de invloedssfeer van het project aanwezig zijn.

Vervolgstappen

Voor Rode Lijst-soorten is nooit een vergunning flora- en fauna-activiteit nodig. Wel is de specifieke zorgplicht van toepassing. Tref de volgende maatregelen om zorgvuldig te werken en om te voldoen aan de specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal):

- Laat dood hout (stammen en takken) liggen binnen of in de directe omgeving van het projectgebied.
- Rijd stapvoets en voer de werkzaamheden zo veel mogelijk uit in één richting. Op zo'n manier dat dieren naar een veilig ander leefgebied kunnen vluchten zonder hiervoor draaiende machines, personen, een weg of ander obstakel te moeten kruisen.
- Voer indien mogelijk geen werkzaamheden uit tijdens het broedseizoen (1 maart – 1 september), zie ook hoofdstuk 5.2.
- Mochten wolfskers en rood peperboompje onverhoopt worden aangetroffen dienen deze te worden behouden. Om aanwezigheid van deze soorten binnen de invloedssfeer uit te sluiten in een inspectie door een deskundig ecoloog voorafgaand aan de werkzaamheden nodig.
- Zie respectievelijk hoofdstuk, 5.2 en 5.4 voor vervolgstappen van huismus en vleermuizen (laatvlieger).

Als bovenstaande maatregelen niet (geheel) kunnen worden getroffen en negatieve effecten op Rode Lijst-soorten niet (geheel) kunnen worden voorkomen, dan zijn vervolgstappen nodig. Deze vervolgstappen bestaan ten minste uit het aanleveren van een ecologisch werkprotocol over de wijze waarop effecten worden geminimaliseerd, een onderbouwing waarom deze effecten redelijkerwijs niet kunnen worden voorkomen en in hoeverre zij kunnen worden hersteld.

5.10 Exoten

Resultaten

Tijdens het veldbezoek is gekeken naar de aanwezigheid van invasieve en exotische plantensoorten. Binnen het projectgebied zijn dergelijke soorten niet aangetroffen. De gemeentelijke kaart met geïnventariseerde Aziatische duizendknoop geeft aan dat duizendknoop wel in één klein gedeelte binnen -en vlakbij- het projectgebied is waargenomen (figuur 20)⁵. Het gaat om een gedeelte van de oever ten westen van de Harbour Club, waar duizendknoop tussen sierheesters aanwezig is.

Figuur 20. Aziatische duizendknoop rondom projectgebied van de hoofdroute.

Effecten

Negatieve effecten met betrekking tot verspreiding van Aziatische duizendknoop door de werkzaamheden is niet uitgesloten.

Vervolgstappen

Verspreiding van duizendknoop moet worden voorkomen. Stem met de betrokken ecooloog af welke maatregelen er nodig zijn. Dit is afhankelijk van het type werkzaamheden op dit specifieke gedeelte van het projectgebied.

---

⁵ [Aziatische duizendknoop Gemeente Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam N.V. en Gemeente Schiedam - versie NOVEMBER 2020 \(arcgis.com\)](#)

Gebruikte bronnen en literatuur

- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).
- Database waarnemingen invasieve exoten (flora) van gemeente Rotterdam.
- Kennisdocumenten beschermde soorten, BIJ12.
- Verspreidings- en soortgegevens beschermde plantensoorten (FLORON), amfibieën, reptielen en vissen (RAVON) en ongewervelden (De Vlinderstichting).

Bijlage 1: Duiding Wet- en regelgeving Omgevingswet

Bij ruimtelijke ontwikkelingen dienen de plannen getoetst te worden aan de van kracht zijnde wet- en regelgeving. Deze toetsing is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer. In onderstaande paragrafen wordt de relevante natuurwet- en regelgeving beschreven.

De Omgevingswet (Ow) regelt het belang van natuur als onderdeel van de fysieke leefomgeving. De wet borgt het welzijn van de mens, verbetert de bescherming van natuurkwaliteiten en breidt deze zo nodig uit. Artikel 5.1 van de Ow stelt:

“Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:

...

e. een Natura 2000-activiteit,

...

g. een flora- en fauna-activiteit,

...”

Hierbij is de definitie van een Natura 2000-activiteit beschreven als:

“Activiteit, inhoudende het realiseren van een project als bedoeld in artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.”

Hierbij is de definitie van een flora- en fauna-activiteit beschreven als:

“Activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten.”

Dit houdt in dat alle activiteiten die mogelijk een effect hebben op Natura 2000-gebieden of in het wild levende dieren of planten niet uitgevoerd mogen worden zonder respectievelijk een vergunning Natura 2000-activiteit of een vergunning flora- en fauna-activiteit.

Het bevoegd gezag ten aanzien van flora- en fauna-activiteiten ligt bij de Provincies, die het verlenen van vergunningen en de handhaving delegeren naar de regionale milieudiensten. In Zuid-Holland moeten vergunningen worden aangevraagd bij Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) is belast met de handhaving.

Het juridisch kader voor flora- en fauna-activiteiten (soortenbescherming) en voor Natura 2000-activiteiten (gebiedsbescherming) wordt hieronder beschreven.

Omgevingswet – Soortenbescherming

Het algemene verbod tot het uitvoeren van een flora- en fauna-activiteit is geregeld in artikel 5.1 van de Ow. Artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) beschrijft hoe je dient om te gaan met dit verbod.

“Artikel 11.27 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit als bedoeld in artikel 11.22, eerste lid, onder b tot en met g, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.23, is verplicht:

- a) alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;*
- b) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en*
- c) als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.*

2. Voor flora- en fauna-activiteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:

- a) voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van de locatie van:
  - 1. van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in de bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van de richtlijn;*
  - 2. van nature in Nederland in het wilde levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV, en V bij de Habitatrichtlijn;*
  - 3. dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de Rode Lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3°, van de wet; en*
  - 4. voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;**
- b) Als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;*
- c) als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;*
- d) alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;*
- e) tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en*
- f) het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.”*

Samengevat stelt artikel 11.27 Bal dat bij iedere flora- en fauna-activiteit:

1. Voorafgaand aan de te verrichten werkzaamheden onderzocht dient te worden of beschermde dier- of plantensoorten aanwezig zijn;
2. De effecten op deze soorten worden bepaald;
3. Eventueel maatregelen worden getroffen om deze effecten te voorkomen;
4. De effectiviteit van de maatregelen wordt nagegaan;
5. Als effecten niet kunnen worden uitgesloten, de nadelige gevolgen zo veel mogelijk worden beperkt en/of hersteld.

Voor soorten die vallen onder de 'Vogelrichtlijn', 'Habitatrichtlijn' of 'Andere soorten' zijn de regels verder gespecificeerd in respectievelijk artikel 11.37, 11.46 en 11.54 van het Bal.

Tabel 1 vat de verbodsbepalingen per beschermingsregime samen.

Tabel 1. Verbodsbepalingen uit het Bal per beschermingsregime.

Vogelrichtlijn (art. 11.37 Bal)	Habitatrichtlijn (art. 11.46 Bal)	Andere soorten (art. 11.54 Bal)
Opzettelijk doden of vangen	Opzettelijk doden of vangen	Opzettelijk doden of vangen
Opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren of het wegnemen van nesten	Beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	Opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren
Rapen en onder zich hebben van eieren	Opzettelijk vernielen of rapen van eieren	
Opzettelijk storen, tenzij niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding	Opzettelijk verstoren	
	Opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten	Opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten

Als na onderzoek blijkt dat bovenstaande verbodsbepalingen overtreden worden met de voorgenomen werkzaamheden en geen bevredigende alternatieven mogelijk zijn, dient de initiatiefnemer een vergunning flora- en fauna-activiteit aan te vragen. Deze aanvraag wordt gedaan bij ODH.

De beoordelingscriteria ten aanzien van een aanvraag vergunning flora- en fauna-activiteit zijn beschreven in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Voor Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en Andere soorten is dit beschreven in respectievelijk artikel 8.74j, 8.74k en 8.74l.

Ten aanzien van de Andere soorten is in de Omgevingsverordening Zuid-Holland gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot het vrijstellen van dier- en plantensoorten waarvan de staat van instandhouding in de provincie niet in het geding is. Voor deze soorten is geen vergunning nodig wanneer effecten niet volledig voorkomen kunnen worden. Wel geldt de specifieke zorgplicht voor deze soorten.

Ook ten aanzien van planten en dieren die zijn opgenomen in de Rode Lijst is geen vergunning nodig, maar is de specifieke zorgplicht wel van toepassing. Voor deze grote groep aan soorten kan dit vertaald worden naar een praktische werkwijze die ervoor zorgt dat de staat van instandhouding voor deze soort niet in het geding komt. Hierbij wordt gebruik gemaakt van NDFF-gegevens (objectieve gegevens, zie lid b van artikel 11.27 Bal) en een biotoopscaan tijdens de quickscan. Een deskundig ecoloog beoordeelt tijdens het veldbezoek van de quickscan of geschikte habitats voor Rode Lijst-soorten aanwezig zijn.

Voor de Rode Lijst-soorten wordt bij de voortgang van een project uitgegaan van een 'ja, tenzij'-methode. Hierbij worden in principe geen belemmeringen voor het project verwacht ten aanzien van Rode Lijst-soorten, tenzij uit de habitatscaan blijkt dat grote potentie voor deze soorten aanwezig is.

Aangezien de Rode Lijst-soorten over het algemeen soorten zijn die leven in biotopen die onder druk staan, worden negatieve effecten op de staat van instandhouding van deze soorten in algemeen voorkomende biotopen per definitie uitgesloten. Er wordt daarbij aangenomen dat significante effecten op de staat van instandhouding van Rode Lijst-soorten enkel kunnen voorkomen bij negatieve effecten op de volgende onder druk staande biotopen:

- Aanwezigheid van oude aftakelende bomen inclusief dode stammen (grootschalige aanwezigheid van schimmels, mossen en korstmossen).
- Aanwezigheid van zeer schrale omstandigheden (zandige bodems of oude vochtige (kade)-muren).
- Aanwezigheid van structurele vochtige omstandigheden (kruidenrijke oevers of moerasachtige biotopen).
- Dynamische biotopen (zoals getijdenatuur, overstromingsgebieden en tijdelijke vochtige omstandigheden).
- Omvangrijke onverstoorde terreinen (zowel braakliggend, agrarisch, riet, struweel of bos).

Bovenstaande lijst met biotopen is niet uitputtend. Een deskundig ecoloog kan in specifieke gevallen aanvullende biotopen aanwijzen die geschikt kunnen zijn voor Rode Lijst-soorten en die relevant zijn bij de effectbeoordeling en maatregelen.

Wanneer potentie voor Rode Lijst-soorten aanwezig is, worden maatregelen en vervolgstappen op basis van de specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal) uitgewerkt in dit rapport. De maatregelen worden bepaald met behulp van de in art. 11.27 lid 1 (Bal) beschreven prioriteringsstappen:

1. Het ontwerp en de werkwijze van het project wordt aangepast, zodat effecten zo veel mogelijk worden voorkomen.
2. Als effecten niet kunnen worden voorkomen, worden mitigerende maatregelen getroffen om effecten te minimaliseren.
3. De effecten die niet kunnen worden voorkomen, worden zo veel mogelijk hersteld.

Hierbij wordt in eerste instantie altijd eerst naar maatregelen gekeken om effecten te voorkomen. Als het voorkomen van effecten niet mogelijk is, dan is het nodig om een ecologisch werkprotocol op te stellen waarin wordt onderbouwd waarom voorkomen geen optie is en hoe effecten gemitigeerd en/of hersteld worden.

Omgevingswet – Natura 2000

De bescherming van Natura 2000-gebieden is geregeld via artikel 5.1 Ow, waarbij Natura 2000-activiteiten zonder vergunning verboden zijn. Dit verbod is verder uitgewerkt in de specifieke zorgplicht (art. 11.6 Bal).

“Artikel 11.6 (specifieke zorgplicht)

1. *De gene die een activiteit als bedoeld in artikel 11.1, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het belang, bedoeld in artikel 11.2, is verplicht:*
  - a) *alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;*
  - b) *voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en*
  - c) *als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.*

2. *De plicht, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat:*
  - a) *voorafgaand aan het verrichten van activiteiten in, of in de directe nabijheid van een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kennis wordt genomen van de informatie in het aanwijzingsbesluit van het gebied over de leefgebieden voor vogelsoorten, natuurlijke habitats en habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen en de daarvoor geldende instandhoudingsdoelstellingen;*
  - b) *wordt nagegaan of op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen worden uitgesloten;*
  - c) *als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor de leefgebieden, natuurlijke habitats en habitats van soorten, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen;*
  - d) *alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om verslechterende of significant verstorende gevolgen, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, voor het betrokken gebied te voorkomen;*
  - e) *tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en*
  - f) *het verrichten van de activiteit wordt gestaakt, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen als zich, ondanks de getroffen maatregelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen voordoen voor de leefgebieden, natuurlijke habitats of habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen.”*

Hiermee wordt aangegeven dat in de ecologische onderzoeken voor een ruimtelijke ontwikkeling onderzocht dient te worden of de voorgenomen activiteiten significant negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden. Als dit het geval is, dan is een vergunning Natura 2000-activiteit nodig. Artikel 8.74b Bkl beschrijft de regels rond het verkrijgen van deze vergunning:

“Artikel 8.74b (beoordelingsregels Natura 2000-activiteit)

1. *Voor zover een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een Natura 2000-activiteit die een project als bedoeld in artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn is, wordt deze alleen verleend als uit de passende beoordeling, bedoeld in artikel 16.53a, eerste lid, van de wet, de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten.*
2. *In afwijking van het eerste lid kan, ondanks het feit dat uit de passende beoordeling de vereiste zekerheid niet is verkregen, de omgevingsvergunning worden verleend, als is voldaan aan de volgende voorwaarden:*
  - a) *er zijn geen alternatieve oplossingen;*
  - b) *het project is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard; en*
  - c) *de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.*
3. *Als het project significante gevolgen kan hebben voor een prioritair type natuurlijke habitat of een prioritaire soort in een Natura 2000-gebied, geldt, in afwijking van het tweede lid, onder b, de voorwaarde dat het project nodig is vanwege:*
  - a) *argumenten die verband houden met de gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten, of*
  - b) *andere dwingende redenen van openbaar belang, als de procedure van artikel 10.6c van het Omgevingsbesluit is toegepast.*
4. *Voor zover een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een Natura 2000-activiteit die geen project als bedoeld in artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn is, wordt bij de beslissing op de aanvraag om een omgevingsvergunning rekening gehouden met de gevolgen die de activiteit kan hebben voor een Natura 2000-gebied, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied.”*

Natuurnetwerk Nederland

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland is geregeld in artikel 7.6 tot en met artikel 7.8 van het Bkl. Hierbij is vooral van belang dat is opgenomen dat:

“Artikel 7.8 (beschermingsregime)

De regels verzekeren in ieder geval dat de kwaliteit en oppervlakte van het Natuurnetwerk Nederland niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het Natuurnetwerk wordt behouden en dat, als binnen het Natuurnetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het Natuurnetwerk, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het Natuurnetwerk behouden blijven.”

De regels waar artikel 7.8 naar verwijst zijn de regels over de verdere invulling van het Bkl. Deze zijn opgenomen in paragraaf 7.3.16 van de Omgevingsverordening Zuid-Holland. De belangrijkste regel die in deze paragraaf is opgenomen is de volgende:

“Artikel 7.61 (activiteiten met mogelijk (significante) nadelige gevolgen)

Een omgevingsplan voor het Natuurnetwerk Nederland, bedoeld in artikel 2.11, eerste lid, laat daarbinnen geen activiteiten toe die de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van die gebieden significant beperken, of die leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van die gebieden.”

De bescherming van deze wezenlijke kenmerken en waarden vindt plaats door toepassing van een specifiek afwegingskader: het zogenaamde 'nee, tenzij'-regime. Dat betekent dat nieuwe plannen en projecten niet zijn toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zo veel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. Het plan wordt in een dergelijk geval getoetst door de provincie Zuid-Holland.

De provincie Zuid-Holland stelt dat een significant effect enkel optreedt bij ruimtebeslag of invloeden binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland. Externe werking wordt dus niet gezien als een mogelijk significant effect.

Bijlage 2 – te rooien bomen (rood omcirkeld)

